

MICRO ECONOMIE

Hfst 3: Prijsvorming op de markt – deel 1

Markt (concreet)

Plaats waar vragers (consumenten) en aanbieders (producenten) elkaar ontmoeten en transacties doen



Markt (abstract)

Geheel van de 'vraag naar' en het 'aanbod van' een bepaald goed

Vb de automarkt, de energiemarkt, de reismarkt, de huizenmarkt, de verzekeringsmarkt, ...

Marktvormen pg 92-93

Op welke wijze wordt een markt georganiseerd?

- Aantal partijen?
 - Aantal vragers?
 - aantal aanbieders?
 - Eén? Weinig? Veel?
- Mate van volkomenheid of doorzichtigheid? = Informatie ivm marktsituatie
- Toetredingsmogelijkheden? Vrij? Beperkt?
- Mate van productdifferentiatie?
 - Homogeen?
 - Heterogeen?

| MARKTVORMEN | Volkomen concurrentie | Onvolkomen concurrentie | | |
|---------------------------|---|-------------------------|------------|------------------------------|
| KENMERKEN |  | Monopolie | Oligopolie | Monopolistische concurrentie |
| Aantal vragers | | | | |
| veel | ✓ | ✓ | ✓ | ✓ |
| Aantal aanbieders | | | | |
| één | | ✓ | | |
| weinig | | | ✓ | |
| veel | ✓ | | | ✓ |
| Volkomenheid van de markt | | | | |
| doorzichtig | ✓ | | | |
| ondoorzichtig | | ✓ | ✓ | ✓ |
| Toetreding | | | | |
| vrij | ✓ | | | ✓ |
| beperkt | | ✓ | ✓ | |
| Aard van de goederen | | | | |
| homogeen | ✓ | ✓ | ✓ | |
| heterogeen | | | ✓ | ✓ |

Volkomen concurrentie

| marktkenmerken | volkomen concurrentie |
|-------------------------|-----------------------|
| veel vragers | X |
| veel aanbieders | X |
| aanbieder is prijsnemer | X |
| doorzichtige markt | X |
| vrije toetreding | X |
| homogene goederen | X |

Eerder theoretisch
Komt weinig voor in praktijk
bv

- Veilingen bv fruit & groenten
- Wisselmarkt
- Effectenmarkt



Volkomen concurrentie

Prijs komt tot stand door wisselwerking tussen vraag & aanbod
→ Slechts 1 evenwichtsprijs (p_e) & 1 evenwichtshoeveelheid (q_e)

$$Q_v = Q_a$$

Bij alle andere prijzen → **onevenwicht**

- **Vraagoverschot** ($p < p_e$)

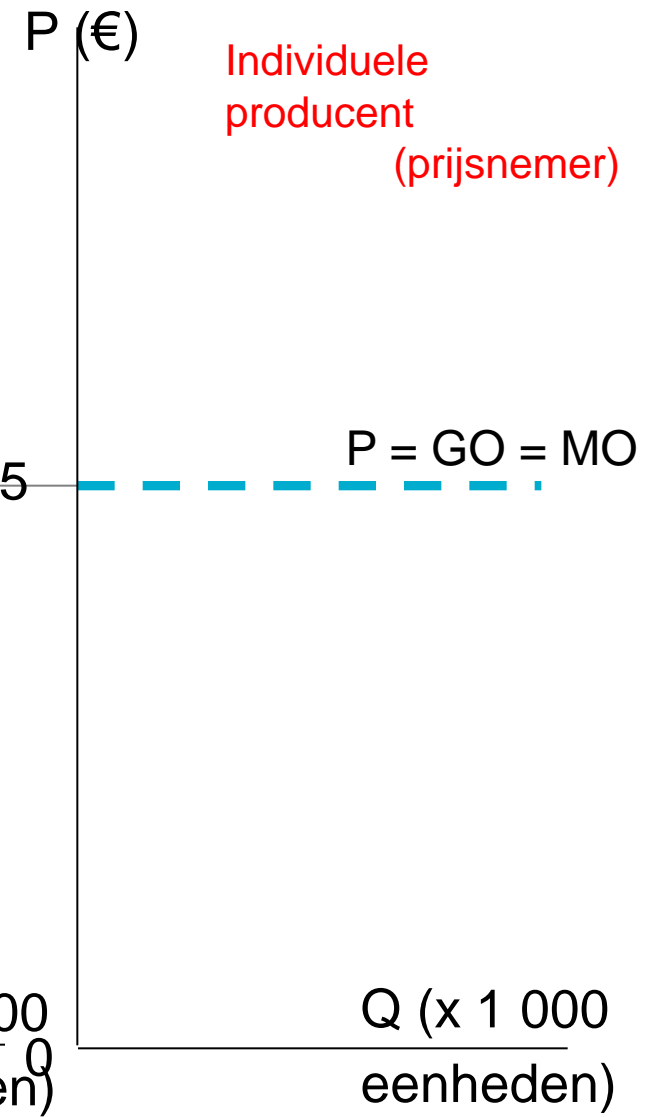
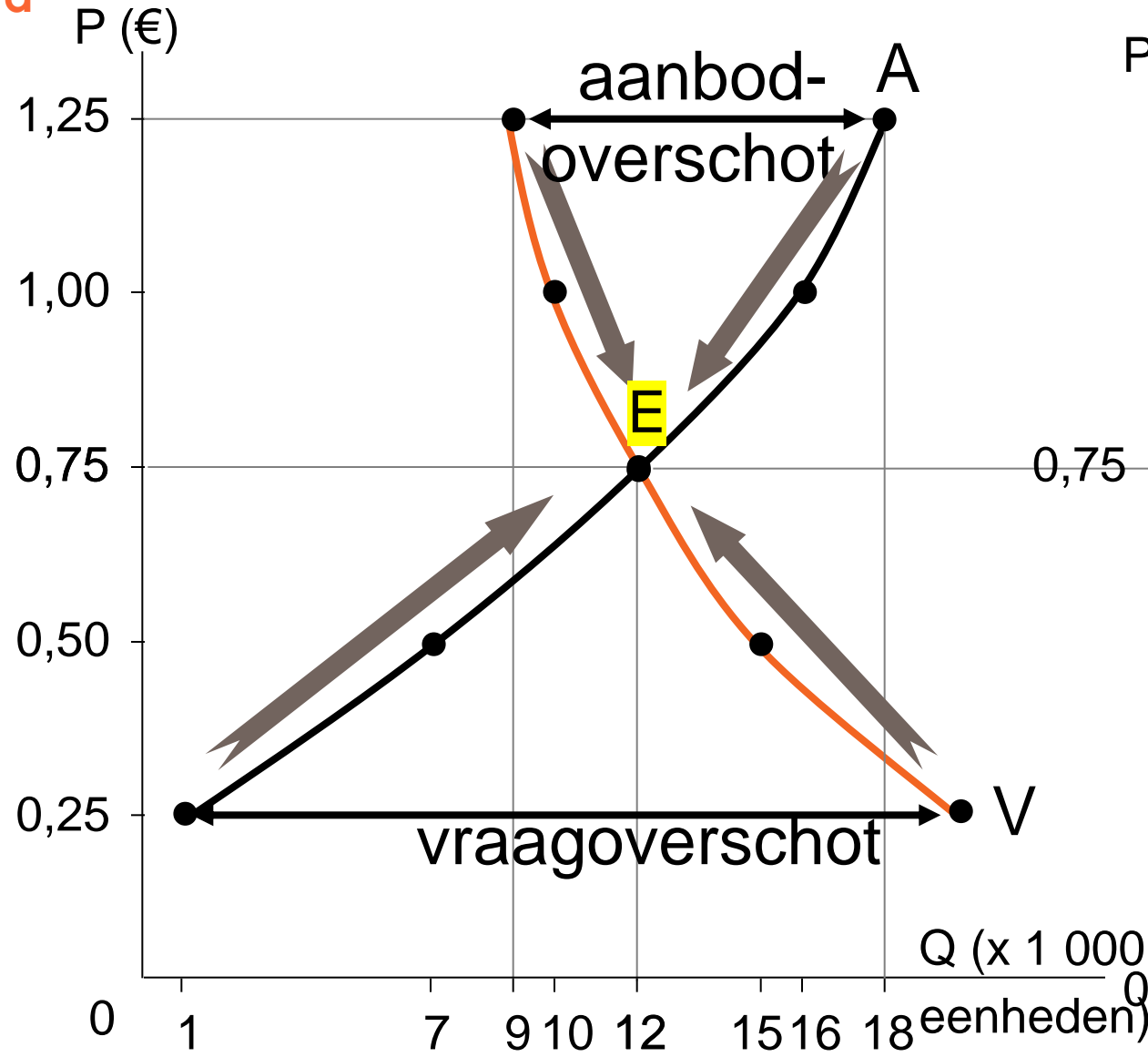
OF

- **Aanbodsoverschot** ($p > p_e$)

Je kan het overschot berekenen door de nieuwe prijs in te vullen in de 2 vergelijkingen

Evenwichtsprijs bij volkomen concurrentie pg 95

$\rightarrow Q_v = Q_a$



Berekening Evenwicht op de markt van volkomen mededinging

Nieuw voorbeeld

$$Q_V = Q_A$$

$$40 - 0,1p = -5 + 0,2p$$

Berekening Evenwicht op de markt van volkomen mededinging

Nieuw voorbeeld

$$\begin{aligned} Q_V &= Q_A \\ 40 - 0,1p &= -5 + 0,2p \\ 45 &= 0,3p \end{aligned}$$

$$p_e = \text{€}150 \text{ EVENWICHTSPRIJS}$$

$$\begin{aligned} Q_V &= 40 - 0,1p \\ &= 40 - 0,1(150) \end{aligned}$$

$$Q_V = 25 \text{ EVENWICHTSHOEVEELHEID}$$

Controle

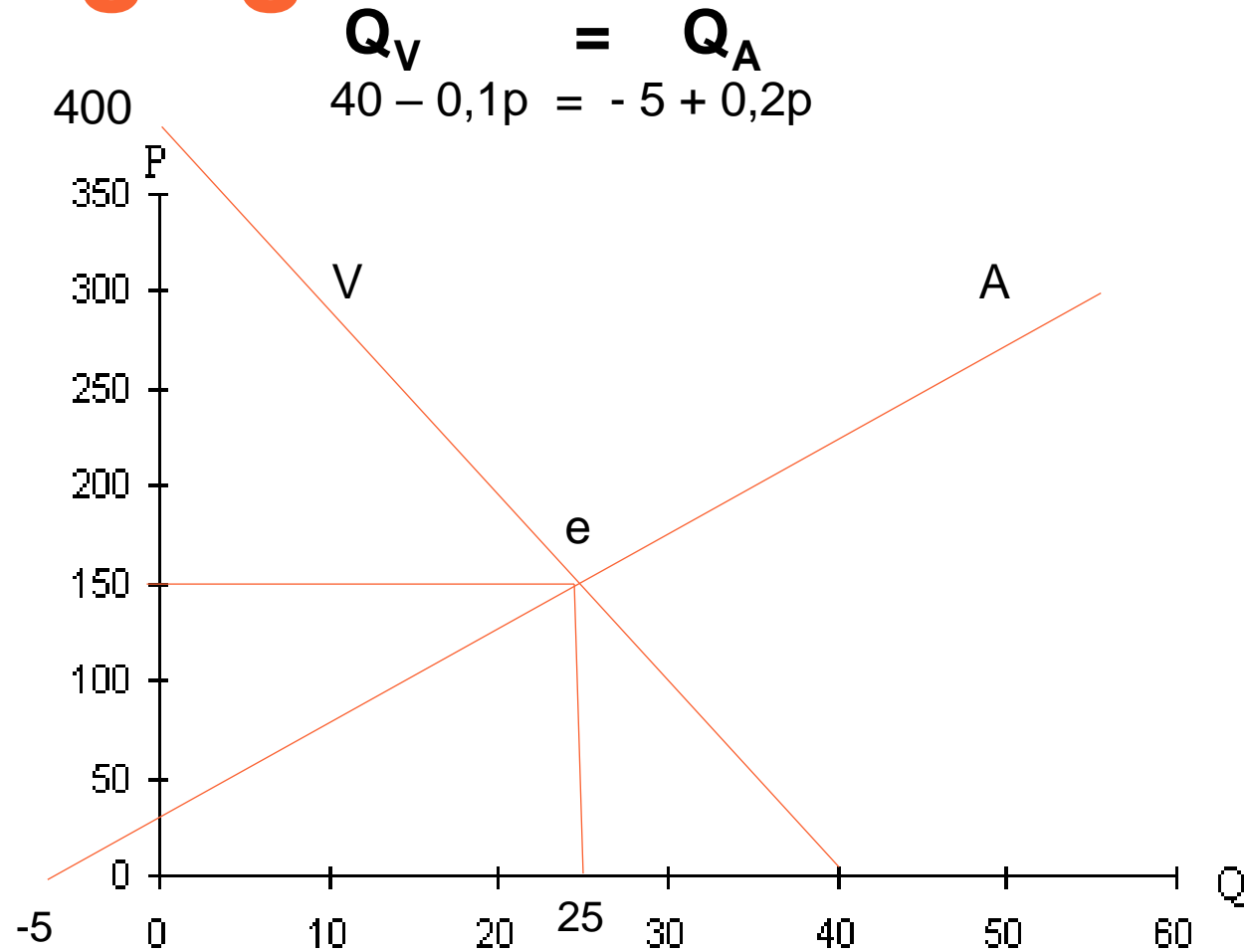
$$\begin{aligned} Q_A &= -5 + 0,2p \\ &= -5 + 0,2(150) \end{aligned}$$

$$Q_A = 25 \text{ EVENWICHTSHOEVEELHEID}$$

OK: $q_e = 25$



Evenwicht op de markt van volkomen mededinging



Prijsveranderingen

Indien de prijs verschilt van de evenwichtsprijs ontstaat er dus een OVERSCHOT

Je kan dit **overschot berekenen** door de nieuwe prijs in te vullen in de 2 vergelijkingen

Bv stel prijs ligt HOGER

$$Bv \quad p = €200 > p_e = €150$$

$$Q_v = 40 - 0,1 (200) = 20 \text{ stuks}$$

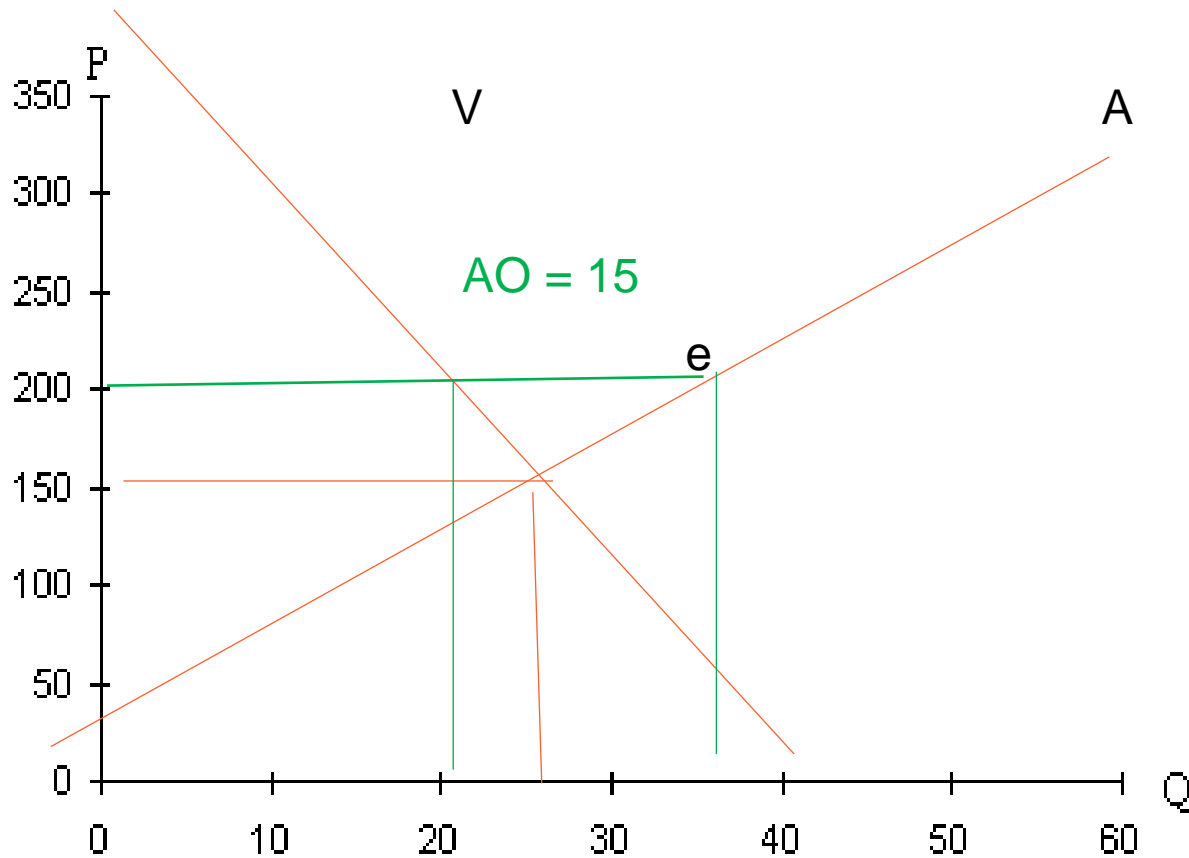
$$Q_a = - 5 + 0,2 (200) = 35 \text{ stuks}$$

$$\rightarrow AO = 15 \text{ stuks}$$

Evenwicht op de markt van volkomen mededinging

$$Q_V = Q_A$$
$$40 - 0,1p = -5 + 0,2p$$

Stel: de prijs bedraagt €200



Oefeningen

Maak oefeningen 1 - 4 uit de oefeningenbundel

Veranderingen in evenwichtsituatie

Prijsveranderingen (beweging op de curves)

1. Prijs ligt **hoger** dan evenwichtsprijs = **AO**

AO blijft niet bestaan → terug naar oorspronkelijke evenwicht

2. Prijs ligt **lager** dan evenwichtsprijs = **VO**

VO blijft niet bestaan → terug naar oorspronkelijke evenwicht

Verschuivingen 4 mogelijkheden:

1. Verschuiving van de vraagfunctie

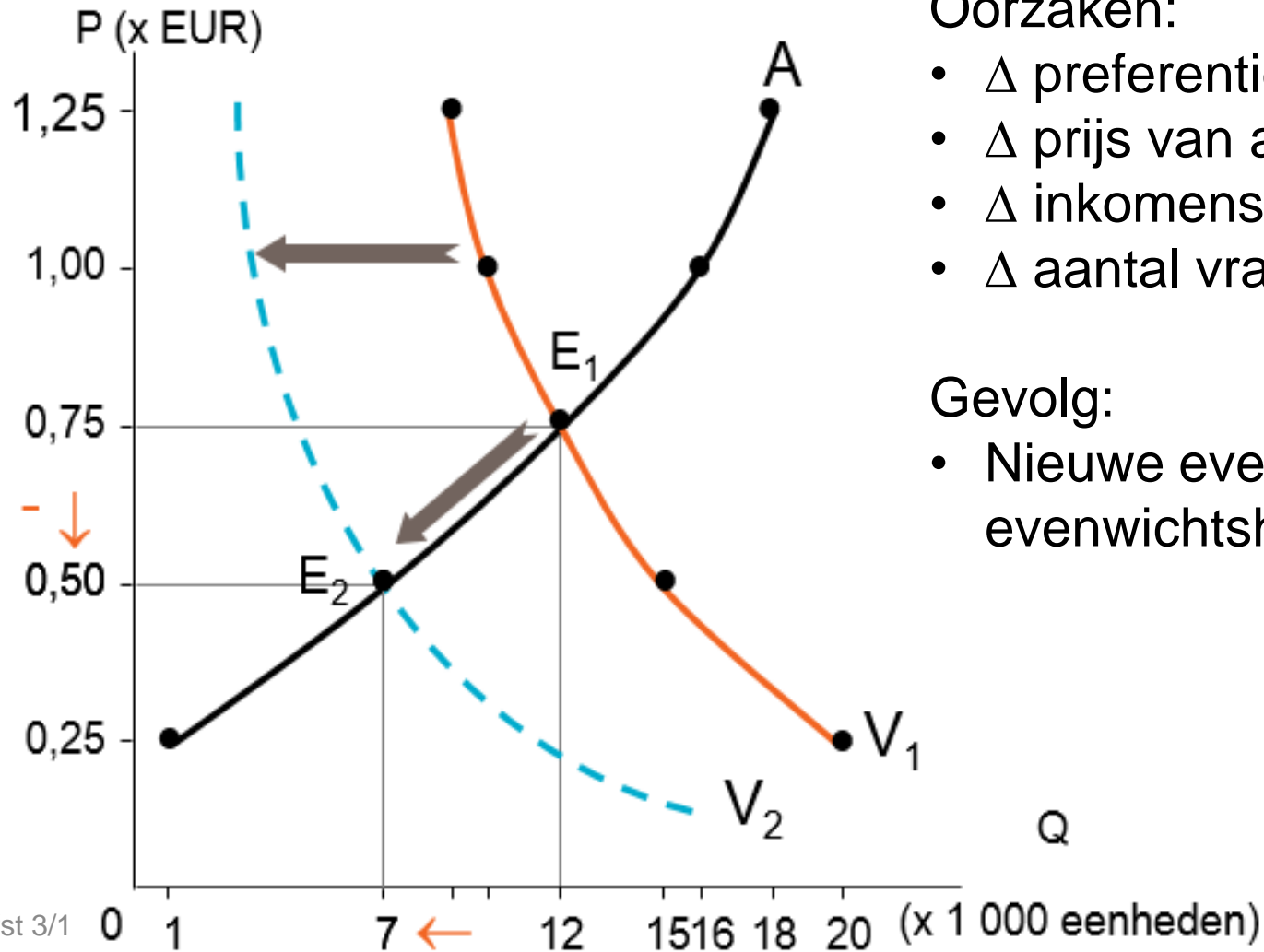
- Toename of stijging van de vraag → VO → nieuw evenwicht
- Afname of daling van de vraag → AO → nieuw evenwicht

2. Verschuiving van de aanbodscure

- Toename of stijging van het aanbod → AO → nieuw evenwicht
- Afname of daling van het aanbod → VO → nieuw evenwicht

Voorbeeld pg 96:

Wijziging in het marktevenwicht bij volkomen concurrentie naar aanleiding van een verschuiving van de collectieve vraagcurve naar **links** = **daling vraag**



Oorzaken:

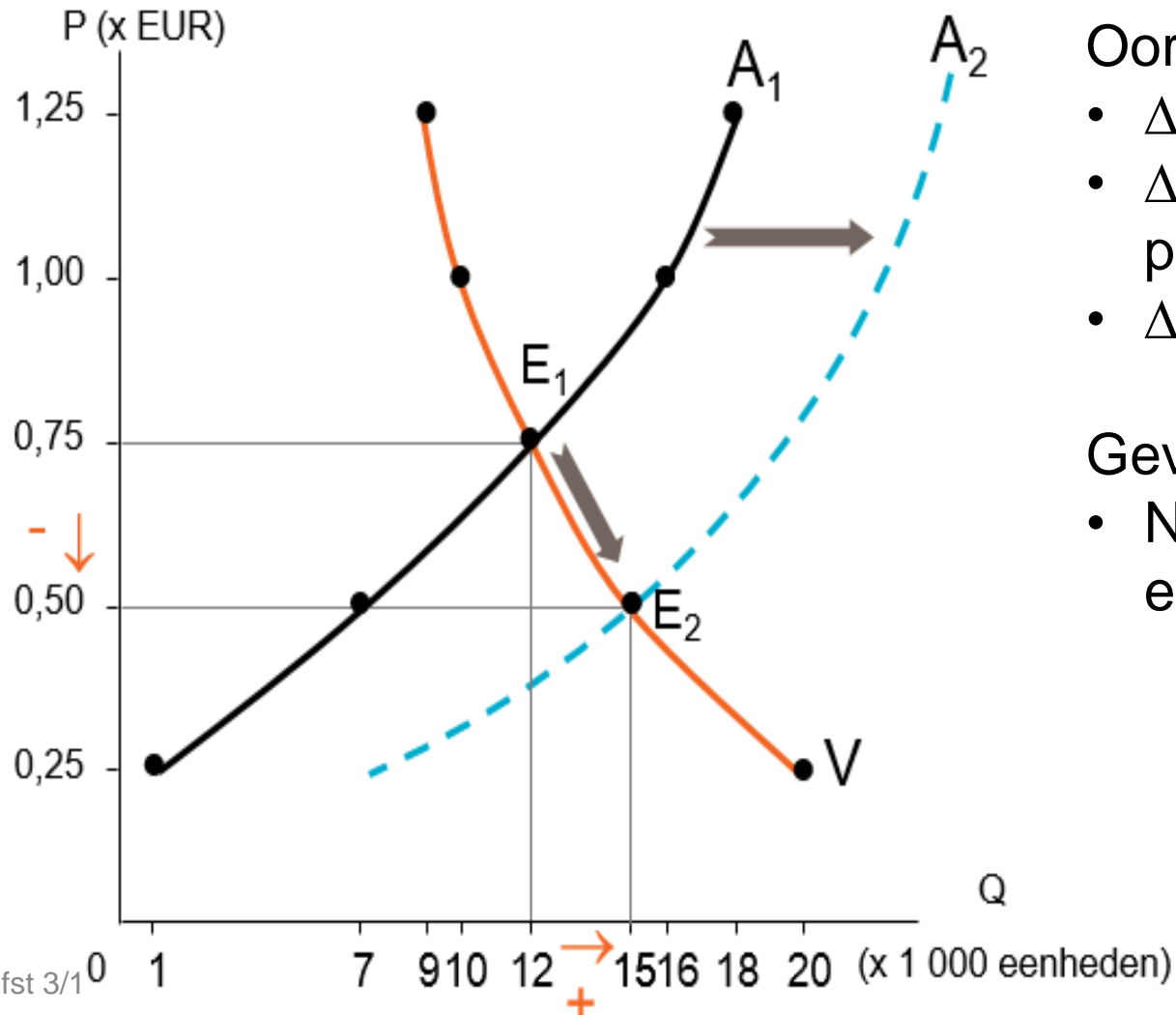
- Δ preferenties
- Δ prijs van andere goederen
- Δ inkomens
- Δ aantal vragers

Gevolg:

- Nieuwe evenwichtsprijs en evenwichtshoeveelheid

Voorbeeld pg 97

Wijziging in het marktevenwicht bij volkomen concurrentie naar aanleiding van een verschuiving van de collectieve aanbodcurve naar **rechts** = **stijging van het aanbod**



Oorzaken:

- Δ productiviteit
- Δ kostprijzen van de productiemiddelen
- Δ aantal aanbieders

Gevolg:

- Nieuwe evenwichtsprijs en evenwichtshoeveelheid

Verschuivingen van V- & A-curve

Vertalen zich in verandering van:
de autonome vraag
OF
het autonome aanbod

VOORBEELD (toename vraag)

$$Q_V = 100 - 2p, \quad Q_A = -20 + 2p$$

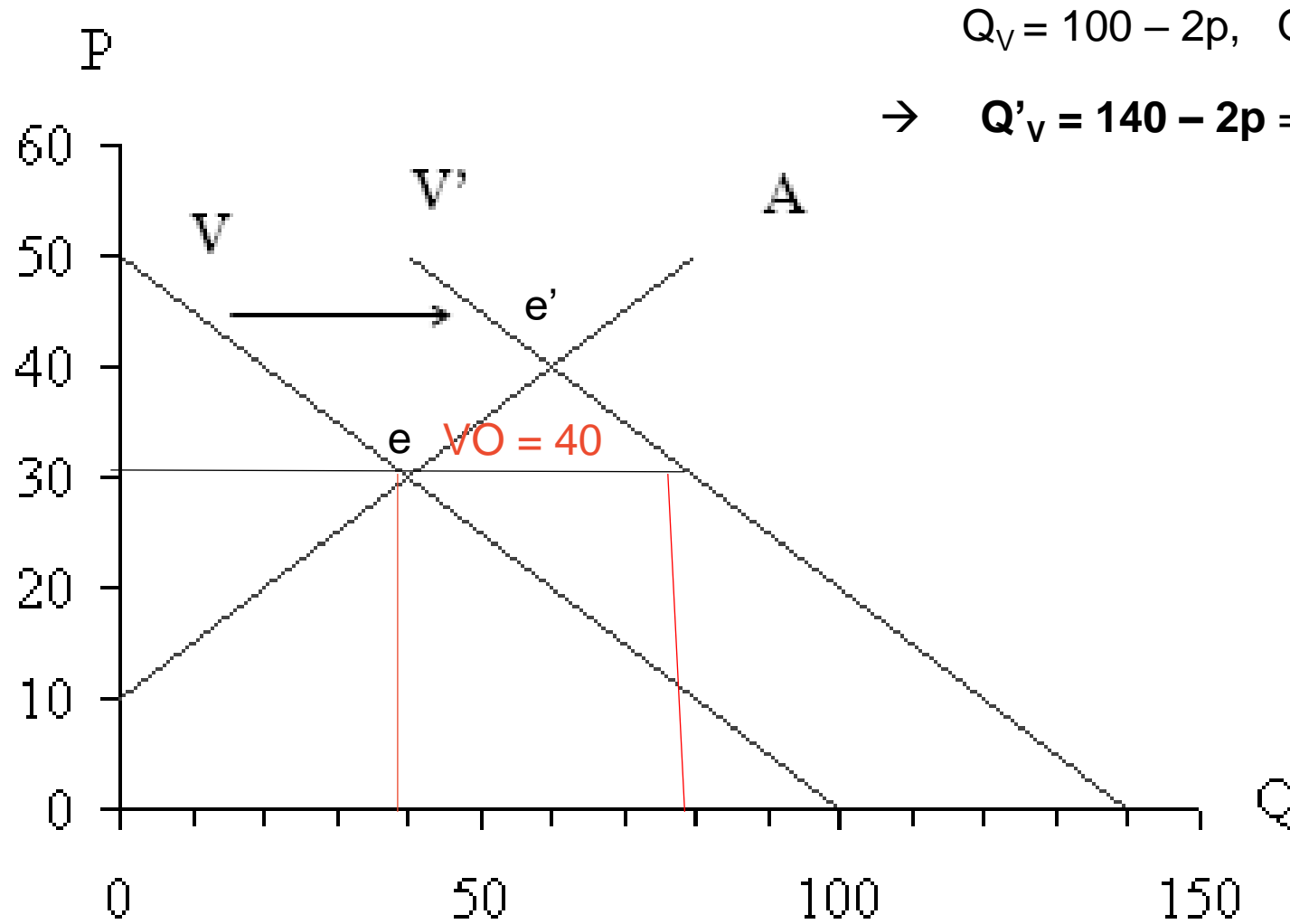
$$\text{Evenwicht: } p_e = \text{€}30, q_e = 40$$

STEL *Toename autonome vraag +40 eenheden*

$$\rightarrow Q'_V = 140 - 2p = Q_A = -20 + 2p$$

$$\text{Nieuwe evenwicht: } p'_e = \text{€}40, q'_e = 60$$

Verschuiving vraag



$$Q_V = 100 - 2p, \quad Q_A = -20 + 2p$$

$$\rightarrow Q'_V = 140 - 2p = Q_A = -20 + 2p$$

Verschuivingen van V&A-curve

Vertalen zich in verandering van:
de autonome vraag

OF

het autonome aanbod

VOORBEELD (toename aanbod)

$$Q_V = 200 - 4p, Q_A = -80 + 4p$$

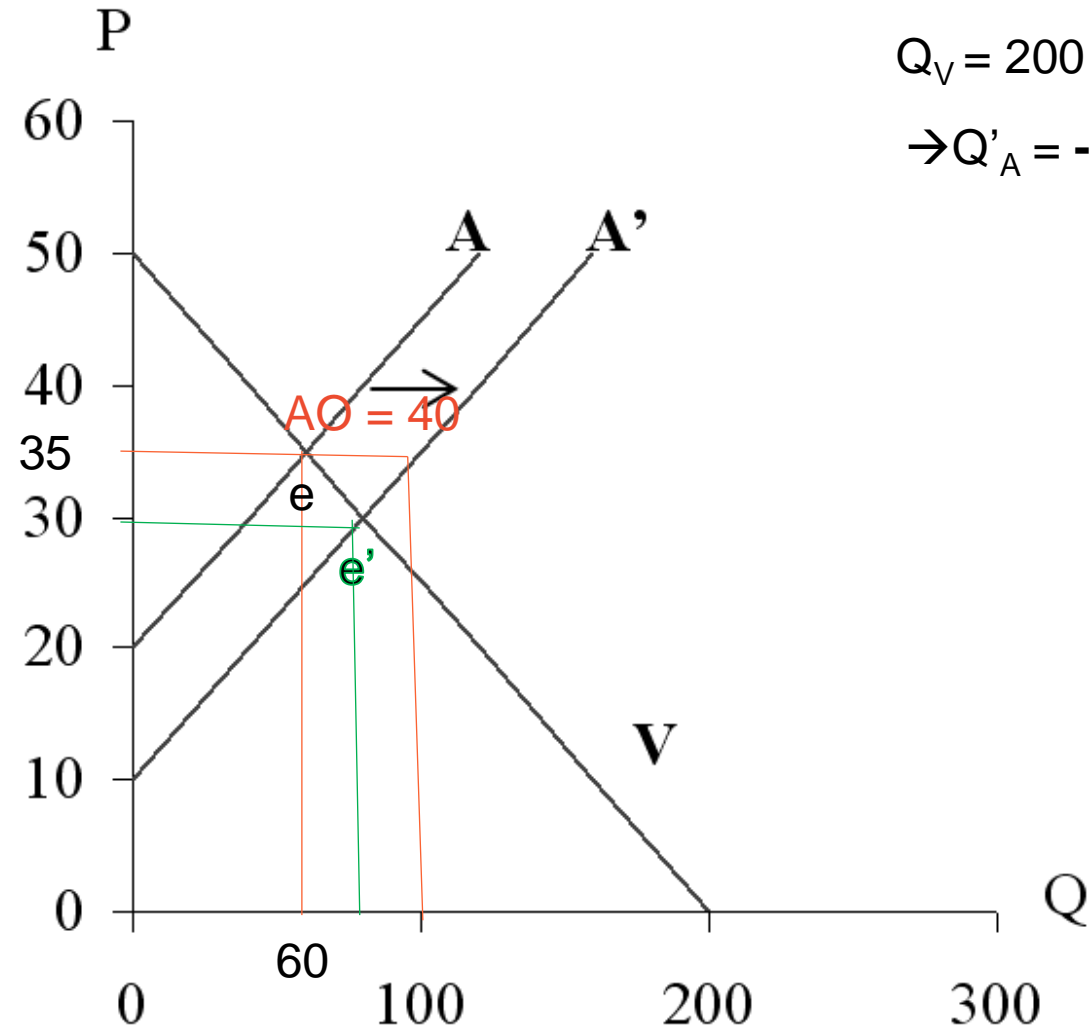
$$\text{Evenwicht: } p_e = \text{€ } 35, q_e = 60$$

STEL Toename autonoom aanbod + 40 eenheden

$$\rightarrow Q'_A = -40 + 4p = Q_V = 200 - 4p$$

$$\text{Nieuwe evenwicht: } p'_e = \text{€ } 30, q'_e = 80$$

Verschuiving aanbod



$$Q_V = 200 - 4p, \quad Q_A = -80 + 4p$$

$$\rightarrow Q'_A = -40 + 4p = Q_V = 200 - 4p$$

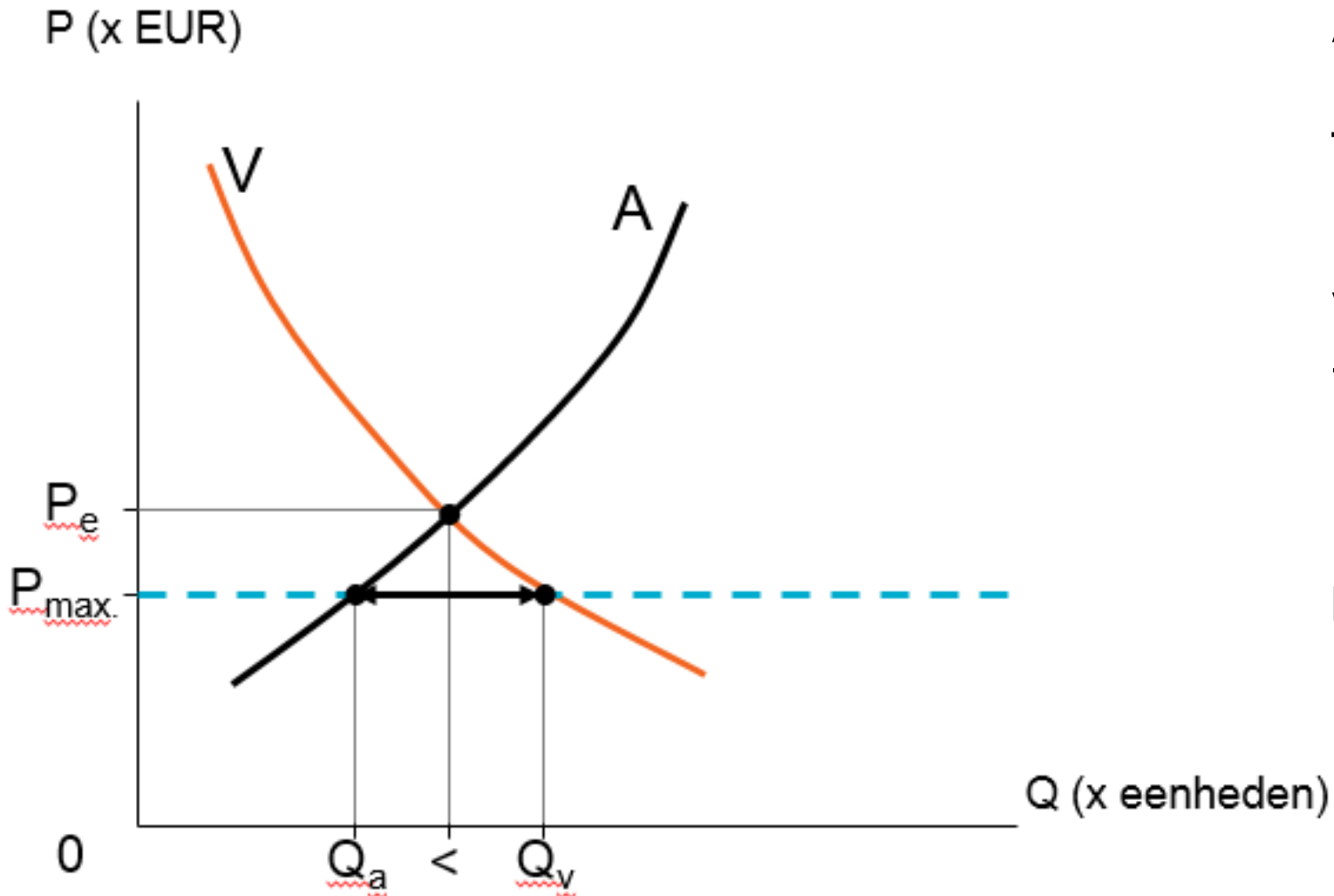
Oefeningen

Maak oefeningen 5 – 9 uit de oefeningenbundel

3.2.3 Spinnenwebtheorem pg 97 - 98

NIET TE KENNEN

3.2.4 INGRIJPEN VD OVERHEID IN DE PRIJSVORMING: MAXIMUMPRIJS



Als de vrije marktprijs vanuit maatschappelijk oogpunt te hoog is → tussenkomst ter bescherming vd koopkracht vd consument

Vraagoverschot $Q_v > Q_a$

-> Bijkomende maatregelen door overheid:

- rantsoenering
- substituten stimuleren
- producenten aanmoedigen meer te produceren
- invoer stimuleren

Maximumprijzen in België

- Aardolieproducten
 - Geneesmiddelen voor menselijk gebruik
 - Terugbetaalbare implantaten
 - Taxivervoer
 - Dagprijs in bejaardentehuizen
 - Waterdistributie
 - Teledistributie
- (zie ook pg 111)

Voorbeeld maximumprijs

VRT.NWS, 14/9/22

Spaanse supermarkten voeren maximumprijzen in, Carrefour komt daar met actie "30 producten voor 30 euro"

Verschillende Spaanse supermarkten voeren maximumprijzen in voor basisproducten zoals voedsel in blik, pasta, olie en koffie. Dat doen ze op vraag van de overheid. De maximumprijzen moeten boodschappen betaalbaar houden. In Spanje piekt de inflatie boven de 10 procent.

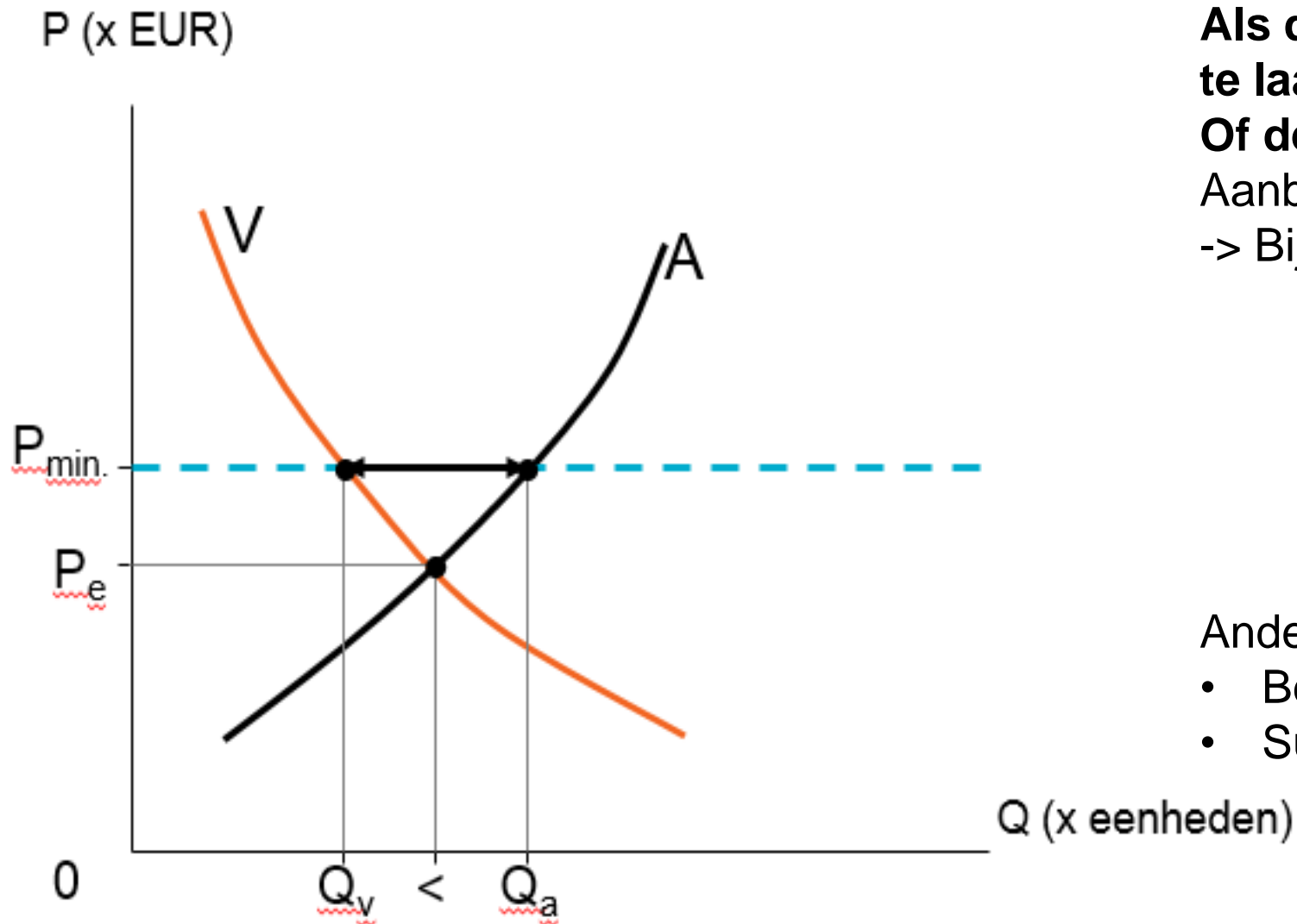
Voorbeeld maximumprijs

Verenigde Staten denken aan maximumprijs voor Russische olie

Trends, 28/06/22 Bron: Der Spiegel

Rusland haalt nog altijd vele miljarden binnen door de verkoop van olie en gas, ondanks de sancties. De Amerikaanse regering wil daar verandering in brengen, met een prijsplafond voor Russische olie. Klinkt gek, maar het zou kunnen werken.

Ingrijpen vd overheid in de prijsvorming: Minimumprijs



Als de vrije marktprijs voor de producent te laag is bv in landbouw

Of de consumptie ongezond, af te raden

Aanbodoverschot $Q_a > Q_v$

-> Bijkomende maatregelen door overheid:

- zelf voorraden opkopen
- voorraden vernietigen
- uitvoersubsidies geven
- geven van premies voor productiebeperking
- instellen van productiequota

Andere manieren

- Belastingen: btw of accijnzen
- Subsidies

Minimumprijzen landbouw

Meestal via subsidies voor landbouwproducten binnen EU wetgeving

18/11/21 Indië: regering draait voorstel om minimumprijzen voor boeren af te schaffen terug na hevig protest

Concreet gaat het om een deregulering waarbij de markt vrijer zou worden. Zo zou een wet worden afgeschaft waarbij boeren graan en rijst tegen een bepaalde minimumprijs aan de overheid kunnen verkopen. Veel landbouwers vrezen dat ze zo niet langer een gegarandeerd inkomen hebben.

<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2021/11/19/indiase-regering-trekt-omstreden-landbouwhervormingen-in-triomf/>

GVA, 24/2/23

Vandenbroucke legt plan op tafel om alcohol aan banden te leggen: dit zijn de opvallende maatregelen

Nog te beslissen: limiet in verkeer of minimumprijs

Een aantal discussies rond alcohol worden in het plan van Vandenbroucke wel besproken, maar nog niet concrete maatregelen gegoten. Daarnaast is sprake van een nieuwe werkgroep die zich moet buigen over het invoeren van een **minimumprijs voor alcohol** of gelijkaardige ingrepen die alcohol minder aantrekkelijk maken, zoals hogere belastingen. De werkgroep moet voorstellen uitwerken in opdracht van de federale regering.

Voorbeelden minimumprijzen

Britse premier wil comazuipen tegengaan met minimumprijzen alcohol

HLN 23/3/12

De Britse premier David Cameron heeft vandaag een reeks maatregelen aangekondigd om het 'binge drinking' tegen te gaan, het zogenaamde 'comazuipen'. Die zuippartijen kosten de Britse gezondheidszorg jaarlijks 3,2 miljard euro. De regering mikt onder meer op een **minimumprijs** van 40 pence (net geen halve euro) per eenheid alcohol.

Rusland introduceert minimumprijzen voor wodka

HLN.be 01-01-10

In een poging het alcoholisme aan banden te leggen en het stoken en verkopen van illegale wodka tegen te gaan, heeft Rusland minimumprijzen geïntroduceerd voor alle wodka die binnen de landsgrenzen wordt verkocht.

De minimumprijs van 89 roebel (2 euro) voor een fles van een halve liter wodka geldt vanaf vrijdag. Dokters vrezen evenwel dat de maatregel mensen er net toe zal aanzetten illegaal gestookte alcohol te nuttigen of, nog erger, industriële alcohol of andere giftige producten zoals antivries.

Volgens schattingen sterven jaarlijks honderdduizenden Russen aan de gevolgen van alcohol. Per persoon wordt elk jaar ongeveer veertien liter pure alcohol genuttigd.

Een officiële regeringscommissie zal de minimumprijs jaarlijks herbekijken.

EU stuurt aan op minimumprijs voor Chinese zonnepanelen

23 juni 2013

Karel De Gucht, Eurocommissaris voor Handel, denkt dat volgende maand een overeenkomst met China kan worden gesloten over Chinese zonnepanelen, mogelijk door een minimumprijs in te stellen. De EU hanteert een antidumpingheffing van 11,8%, maar dreigt met 47,6%. Eurocommissaris De Gucht liet na een overleg met de Chinese handelsminister Gao Hucheng weten dat de partijen proberen om volgende maand een akkoord te sluiten over de kwestie rondom Chinese zonnepanelen. Deze zouden volgens een aantal Europese lidstaten op de Europese markt gedumpt worden waardoor **Europese producenten geen kans zouden maken.**